

11. St 175

IVAR AFZELIUS

SOM RETSLÆRD

11-F-80

Af

Frantz Dahl

Professor ved Universitetet, Dr. iuris

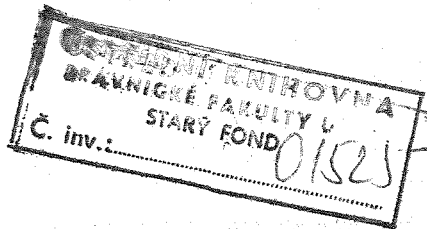

4353

ODKAZ
PROF. DR. FRANTIŠKA STORCHA,
UNIVERSITĚ MASARYKOVĚ.

SÆRTRYK AF BERLINGSKE TIDENDES
AFTEN-UDGAVE D. 1. NOVMBR. 1921

Han var et af Sveriges lyseste Hoveder, blandt dette Lands mange fine Retsdyrkere en af de fineste. Embedsmæssig set naaede han fra Universitetets Kateder over Højesterets Dommersæde til Præsidentstolen i Svea Hofret, det største og mest attraaede Maal for svensk juridisk Stræben. Særegen for svensk juridisk Intelligens er en ejendommelig Blanding af logisk Klarhed, følsom Retstakt og praktisk Blik. Den fandtes i udpræget Grad hos Afzelius' yngre Fælle, den altfor tidlig bortkaldte Tore Almén, og den fandtes — i en noget anden Form og forbundet med en skarp og indtrængende kritisk Ævne — i Afzelius' elegante, repræsentative og overlegne Skikkelse. Som Teoretiker havde Afzelius i Lighed med de fleste af sine Landsmænd gaet i Lære hos den tyske Retsvidenskab. Han havde som ung studeret Pandektret hos Datidens mest fejrede Romerretslærer, Bernhard Wind-

scheid i Leipzig, og Afzelius' Skrifter, særlig „Om cession af fordringar enligt svensk rätt“ (1877), men ogsaa „Om parts ed såsom processuelt institut“ (1879) er prægede af en Aand og baarne af en Tanke, der er tugtet og skolet i romanistisk Metode og Konsekvens. Men Livet bag Lovven havde han forstaaet i Göttingen hos Rudolph von Jhering, hvis, iøvrigt meget overvurderede, „Der Kampf um's Recht“ han 1879 oversatte paa Svensk. Og vigtigere for Afzelius' Udvikling og for den Bane, han senere som Medlem af og Formand for „Lagberedningen“ skulde betrede, var hans praktiske Læreaar hos hans Moders Fætter, Herredshøvding Johan Richert. Som Lovforfatter handlede han efter den vundne Indsigt, at Samfundet ikke var en filosofisk eller teoretisk Abstraktion, men levende og lidende Individer, hvis Forhold til Lykke og Fremskridt det gjaldt om at ordne; han var klar over, og udtalte det ogsaa selv, at Livet ikke lod sig konstruere efter en Snor eller en Lineal. Ivar Afzelius' Fader Fredrik Georg Afzelius var som Filosof Elev af Hegel, men hans Studier over Rets- og Statsfilosofiens Historie blev ikke fortsatte af Søn-

nen, der i hvert Fald ikke som Retsforsker eller Forfatter er fulgt i de fædrene Spor.

Han gik derimod den Vej, som de fleste af Sveriges ypperste Retslærde altid har vandret og stadig synes at ville følge, Lovforberedelsens, Lovarbejdets, Lovtekni- kens tornefulde og besværlige Vej. Fremfor alle var den betraadt af Afzelius' berømte Morfader, den store *legifer* Johan Gabriel Richert, Ørsted's og Schweigaard's Samtidige og Jævning i Kundskab og Skarpsind, men uden Ørsted's mægtige litterære Produktion. Sveriges bedste retsvidenskabelige Hjærner har koncentreret deres Kræfter paa den nøjest mulige præcise og skarpe Formulering og Udformning af Lovreglerne, til Fremme for Lovordningen, til Skade for Litteraturen, hvor Monografien og Kommentaren, Behandlingen af det enkelte Tema og Fortolkningen deraf, maa erstatte det syntetiske Værk, Systemet og den sammenfattende og udtømmende Behandling. Ogsaa Afzelius' Forfatterskab blev monografisk og kvantitativt ikke saa omfangsrigt, som man efter hans sjældne Begavelse kunde have ventet og ønsket. Foruden

de alt nævnte Bøger skrev han — til Brug for „Nya lagberedningen“ — „Grunddragen af rättegångsförfarandet i tvistemål. Jemförande framställning af utländsk och svensk lagstiftning“ (1882); paa det 5te nordiske Juristmøde i Stockholm 1884 fremlagde han som Forhandlingsæmne Spørgsmaalet om en fælles nordisk Konossementslovgivning; som Autoritet ogsaa paa Sørettens Omraade udsendte han en meget benyttet og ofte oplagt Udgave af den svenske Sølov, og iøvrigt offentliggjorde han i svenske Tidsskrifter, i „Tidsskrift for Retsvidenskab“ og andensteds forskellige Afhandlinger, Anmeldelser, Biografier o. a. — i 2den Aargang af „Tidsskrift for Retsvidenskab“ (1889) saaledes en udførlig Opsats om Betydningen af egen Tilstaaelse i den civile Proces.

Saa typisk svensk Afzelius end var, saa betydeligt et Arbejde han end ydede for sit Fædrelands Lovgivning og Retsliv i det hele, var hans Interesser dog ikke udtømte dermed. Ogsaa det fællesnordiske retslige Samvirke stod hans Hjærte nær. Da „Tidsskrift for Retsvidenskab“ i 1888 saa Dagens Lys, var han selvskre-

ven som den ene af de to svenske Redaktører. Navnlig i sine yngre Aar var Afzelius som Skribent Tidsskriftet en vægtig og væsentlig Støtte. I sin sidste Levetid, tilmed da hans Helbred begyndte at vakle, var han væsentlig den kloge, sigtende og vragende Raadgiver. Han var kritisk og kræsen. Naar han udtalte sin Tilfredshed med Indholdet af et Hæfte, var hans Kolleger i Redaktionen paa det rene med, at saa *var* det ogsaa godt. At „Tidsskrift for Retsvidenskab“ i samme Aar har mistet Ledere som Francis Hagerup og Ivar Afzelius, vil af alle føles som et smerteligt Tab.

I den Kreds af fremragende Mænd, der stammer ned fra den gamle Skattebonde Afze Larsson, en Aandens Slægt, Videnskabsmænd og Digtere, vil Ivar Afzelius nævnes med Ære. Som sine Forfædre var han sit Lands trofaste Søn. Men ogsaa i Broderlandene vil han og hans Dagværk mindes med Tak og Beundring. Ved de nordiske Juristmøder var han altid det straalende Midtpunkt. Hans Plads staar nu tom. Ikke mindst der vil man savne Olympieren Ivar Afzelius.

ODKAZ
PROF. DR. FRANTIŠKA STORCHA,
UNIVERSITĚ KARLOVY

1
17

REV15

ÚK PrF MU Brno

3 1 2 9 S 0 1 5 2 5